

Artikel 1 – Toepasselijkheid, Werkingssfeer en definities

1. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle (rechts)handelingen van de opdrachtnemer en prevaleren óók boven de algemene voorwaarden van de opdrachtgever als de opdrachtnemer de toepasselijkheid daarvan niet uitdrukkelijk van de hand heeft gegeven. Een verwijzing door de opdrachtgever naar eigen inkoop-, of andere voorwaarden wordt uitdrukkelijk van de hand gegeven en leidt niet tot toepasselijkheid van die voorwaarden.
2. Naast en in aanvulling op het bepaalde in lid 1 zijn deze algemene voorwaarden van toepassing als de opdrachtgever de toepassing ervan in eerdere overeenkomsten met de opdrachtgever heeft aangevaard.
3. De opdrachtgever aanvaardt de toepassing van deze algemene voorwaarden op alle toekomstige rechtshandelingen met de opdrachtnemer.
4. Afwijkingen van deze algemene voorwaarden zijn alleen rechtsgeldig indien deze schriftelijk zijn overeengekomen.
5. Bij de volgende begrippen ; overeenkomst, werk/werkzaamheden, opdrachtnemer, opdrachtgever materialen, goederen, levering gelden de volgende definities:
 - a) overeenkomst: de overeenkomst met betrekking tot de werkzaamheden tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en/of het leveren van materialen waarop deze algemene voorwaarden van toepassing zijn;
 - b) werk/werkzaamheden: het geheel van ontwerp-, installaties / of onderhoudswerkzaamheden-met inbegrip van de levering van goederen en of diensten-dat de opdrachtnemer op grond van de overeenkomst met verrichten ;
 - c) opdrachtnemer: de natuurlijke of rechtspersoon, aan wie de werkzaamheden zijn opgedragen; die op basis van met opdrachtgever gesloten overeenkomst werkzaamheden verricht en/of materialen levert ten behoeve van opdrachtgever;
 - d) opdrachtgever (Principaal): de natuurlijke of rechtspersoon, die de werkzaamheden opdraagt; die met de opdrachtnemer een overeenkomst heeft gesloten in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf betreffende het verrichten van werkzaamheden en/of het leveren van materialen ten behoeve van opdrachtgever;
 - e) materialen: natuurlijke of kunstmatig geproduceerde grondstoffen die bestemd zijn om verwerkt te worden tot het eindproduct;
 - f) goederen; eindproducten.
 - g) levering ; afgifte van materialen en of goederen.

Artikel 2 – Aanbiedingen en totstandkoming van de overeenkomst

1. Een overeenkomst komt eerst tot stand nadat de opdrachtnemer de schriftelijke aanvraag door de opdrachtgever van de door opdrachtgever uitgebrachte offerte schriftelijk heeft bevestigd.
2. Iedere offerte is vrijblijvend vermeldt de prijs, de prijsvorming methode van de prijs: aanneming (vaste aannemsom) of regie en vermeldt de betalingswijze. Offerte is exclusief omzetbelasting / BTW en kan door de opdrachtnemer worden herroepen binnen de daarop vermelde termijn. Is op de offerte geen termijn vermeld dan kan de opdrachtnemer de offerte binnen acht werkdagen herroepen.
3. Opdrachtnemer is gerechtigd de kosten die gemeoid zijn met de offerte in rekening te brengen, mits hij de opdrachtgever vooraf schriftelijk op deze kosten heeft gewezen.
4. Indien geen van partijen de overeenkomst schriftelijk bevestigt en de opdrachtnemer met instemming van de opdrachtgever een aanvang met het uitvoeren van de werkzaamheden heeft gemaakt, geldt dat tussen partijen vermoed wordt een overeenkomst tot stand te zijn gekomen overeenkomstig de laatste door opdrachtnemer aan opdrachtgever verstrekte offerte.
5. De bij de offerte gevoegde documenten (zoals tekeningen, technische beschrijvingen e.d.) zijn zo nauwkeurig mogelijk, doch zijn niet bindend en blijven het (intellectuele) eigendom van opdrachtnemer. Zij mogen niet zonder zijn toestemming worden gekopieerd en aan derden worden verstrekt of op enig andere wijze openbaar worden gemaakt. Zij zullen onverwijld aan opdrachtnemer worden geretourneerd op diens eerste verzoek.
6. Als op basis van de aanbiedingsdocumenten geen overeenkomst tot stand komt, dienen al deze documenten op eerste verzoek van de opdrachtnemer direct door de opdrachtgever en voor zijn rekening en risico te worden geretourneerd aan het adres van de opdrachtnemer. Voor zover het digitale documenten betreft, dienen al deze documenten op eerste verzoek van de opdrachtnemer direct door de opdrachtgever en voor zijn rekening en risico te worden verwijderd dan wel vernietigd.

7. Opdrachtnemer kan niet eerder gehouden worden met de uitvoering van het werk aan te vangen dan nadat alle daarvoor noodzakelijke gegevens in haar bezit zijn en opdrachtnemer de overeen gekomen (termijn) betaling heeft ontvangen.
- Bij tegenstrijdige bepalingen in de documenten geldt het volgende:
- a. een nieuw geschreven of getekend document gaat voor een oud geschreven of getekend document;
 - b. een beschrijving gaat voor een tekening, en;
 - c. een bijzondere regeling gaat voor een algemene regeling, verder geldt dat a gaat voor b en c, en b gaat voor c.
8. De opdrachtgever behandelt informatie uit de aanbiedingsdocumenten en aanbiedingen vertrouwelijk en mag deze informatie niet zonder schriftelijke toestemming voor eigen gebruik of gebruik door derden aanwenden of aan derden bekend maken. Het bepaalde in artikel 4 lid 37 van deze voorwaarden is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3 – Verplichtingen van Opdrachtnemer

1. De opdrachtnemer is verplicht de opdrachtgever te waarschuwen als in de overeenkomst sprake is van een zodanige klaarblijkelijke fout, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij het verrichten van Werkzaamheden daarop zou voortbouwen. Het bepaalde in artikel 7:754 lid 2 Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing.
2. De opdrachtnemer is evenwel niet verder gehouden dan een globale toetsing van de door de opdrachtgever verstrekte informatie, ontwerpen, tekeningen, berekeningen en bestekken. De controle door de opdrachtnemer van door de opdrachtgever te leveren goederen zal voor zover mogelijk niet meer omvatten dan een visuele inspectie.
3. De opdrachtnemer zal zich naar beste vermogen inspannen om de werkzaamheden uit te voeren.
4. De opdrachtnemer zorgt ervoor, dat hij op de hoogte is van de voor de werkzaamheden van belang zijnde wettelijke voorschriften en algemene technische en/of industriële normen.
5. De opdrachtnemer spant zich naar beste vermogen in de werkzaamheden zodanig te verrichten dat de installatie voldoet aan de overeenkomst.
6. De opdrachtnemer zal in geval van schade aan de installatie of enig deel daarvan die tijdens en door of in verband met de uitvoering van de werkzaamheden ontstaan voor oplevering, voor eigen rekening herstellen, tenzij de schade niet door hem is veroorzaakt of het anderszins onredelijk is dat deze schade voor zijn rekening komt, onverminderd de aansprakelijkheid van partijen krachtens de overeenkomst of de wet.
7. De opdrachtnemer draagt desgevraagd alle rechten uit garanties die hem door zelfstandige hulpverleners worden verstrekt met betrekking tot de installatie of delen daarvan over aan de opdrachtgever
8. De opdrachtnemer zorgt ervoor, dat de opdrachtgever desgevraagd tijdig informatie ontvangt over de in zijn aanbieding gehanteerde verhouding tussen loon en materiaal en waar nodig zijn betaalgedrag in het kader van de wet ketenaansprakelijkheid en verleggingsregeling omzetbelasting.
9. De opdrachtnemer is verplicht om alle gegevens van de opdrachtgever vertrouwelijk te behandelen, voor zover deze gegevens als zijnde vertrouwelijk aan de opdrachtnemer bekend zijn gemaakt.
10. Als door de opdrachtnemer in het kader van zijn werkzaamheden materialen en of goederen, waaronder mede begrepen soft- en hardware, dienen te worden geleverd waarbij de leverancier daarvan generieke voorwaarden hanteert (die de opdrachtgever redelijkerwijs zelf ook zou hebben moeten accepteren als hij zelf zou hebben gecontracteerd met die leverancier), is de opdrachtnemer voor wat betreft de leverantie door die leverancier jegens de opdrachtgever qua prestatie en aansprakelijkheid tot niet meer gehouden dan tot datgene, watroes de opdrachtnemer die leverancier kan houden krachtens de generieke voorwaarden zoals die door de leverancier jegens de opdrachtnemer worden gehanteerd.
11. Opdrachtnemer is verplicht zijn aansprakelijkheidsrisico te dekken door verzekering, overeenkomstig de in de branche geldende gebruiken. Hiertoe sluit hij tenminste een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB-polis) af met een verzekerde som van minimaal één miljoen euro per gebeurtenis, waarbij een reeks van samenhangende gebeurtenissen geldt als één gebeurtenis.
12. Opdrachtnemer overlegt op verzoek van de opdrachtgever de bescheiden, waaruit blijkt dat hij deze verzekering heeft afgesloten.
13. Opdrachtnemer neemt bij de uitvoering van het werk de daarop van toepassing verklaarde voorschriften in acht. Eventuele financiële gevolgen van wijzigingen

- in de voorschriften tussen de datum van de offerte en de oplevering van het werk zullen als meerwerk worden verrekend.
14. In de daarvoor in aanmerking komende gevallen instrueert en onderricht opdrachtnemer tijdig de opdrachtgever of de door deze aangewezen personen betreffende het in werking stellen en bedrijfsvaardig houden van het opgeleverde werk. Omvang, datum van aanvang en tijdsduur van bedoelde verplichtingen worden naar redelijkheid door opdrachtnemer bepaald.
15. Opdrachtnemer kan niet eerder gehouden worden met de uitvoering van het werk aan te vangen dan nadat alle daarvoor noodzakelijke gegevens in haar bezit zijn en opdrachtnemer de overeengekomen (termijn)betaling heeft ontvangen.
16. Opdrachtnemer informeert opdrachtgever over het tijdstip van levering, opdat opdrachtgever de materialen en of goederen zo nodig te kan verzekeren.

Artikel 4 – Verplichtingen van opdrachtgever

1. De opdrachtgever zorgt ervoor dat de opdrachtnemer tijdig beschikt over alle (technische) informatie, gegevens, beslissingen en wijzigingen, benodigde vergunningen, ontheffingen, beschikkingen en toestemmingen die noodzakelijk zijn om de opdrachtnemer in staat te stellen de werkzaamheden conform de overeenkomst te realiseren en of het gebruik van de installatie. Bij het verkrijgen hiervan zal de opdrachtnemer naar vermogen de noodzakelijke medewerking verlenen. Als de opdrachtgever in de nakoming van deze verplichting tekortschiet, kan de opdrachtnemer de overeenkomst krachtens artikel 8 lid 4 ontbinden en aanspraak maken op schadevergoeding. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van deze informatie, gegevens, beslissingen en wijzigingen.
2. De opdrachtgever vrijwaart de opdrachtnemer voor aanspraken van derden in verband met de in lid 1 bedoelde informatie, gegevens, beslissingen, wijzigingen en goederen.
3. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor de door de overheid opgelegde schades ten gevolge van het ontbreken van vereiste vergunningen.
4. De opdrachtgever zorgt ervoor dat de opdrachtnemer tijdig over alle door de opdrachtgever ter beschikking te stellen goederen beschikt. De opdrachtgever is ervoor verantwoordelijk als deze goederen niet deugdelijk of ongeschikt zijn.
5. De opdrachtgever zorgt tijdig voor de kosteloze beschikking over en vrije toegang tot het terrein, het gebouw en de locatie waarop of waarin de werkzaamheden moeten worden verricht en voor schone, veilige en gezonde omstandigheden, alsmede geschikte berg-, sanitaire en schaftruimte aldaar.
6. Het herstel van deformaties in of aan verharde en/ of onverharde ondergronden, wegen, niets uitgezonderd ontstaan ten gevolge van de uitvoering van de werkzaamheden, zijn voor kosten van de opdrachtgever.
7. De opdrachtgever zorgt voor de goede toestand en onbelemmerde toegankelijkheid van de gebouwen/locaties en de installaties of delen daarvan rondom, waaronder, waarin of waarboven de werkzaamheden worden verricht. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de omstandigheden die de uitvoering van de werkzaamheden, beperken, verhinderen en of belemmeren. De opdrachtgever is verplicht de opdrachtnemer en diens personeel tijdig over arbeidsomstandigheden te informeren, waaronder mede voor gevaarlijke situaties te waarschuwen.
8. De opdrachtgever zorgt ervoor dat op de locaties waar de werkzaamheden worden verricht de opdrachtnemer tijdig, kosteloos en met leveringsgarantie kan beschikken over de benodigde (nuts)voorzieningen, zoals elektriciteit (netspanning), (drink)water, gas, perslucht, telecom en/ of rioleringsaansluiting
9. Opdrachtgever draagt zorg voor het tijdig aanvragen van de aansluitingen van de installaties op het net van het betreffende nutsbedrijf respectievelijk op de diverse openbare transmissienetten. De aansluitkosten zijn voor rekening van de opdrachtgever.
10. Opdrachtgever verschaft aansluitingsmogelijkheden ten behoeve van de voor het werk en de beproeving daarvan benodigde gas, water, electriciteit, perslucht, stoom en dergelijke. De kosten hiervan en van het benodigde verbruik zijn voor rekening van opdrachtgever.
11. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de tijdige aansluiting van de installatie op de openbare netwerken.
12. De opdrachtgever zorgt tijdig voor informatie over de aard en inhoud van de werkzaamheden van nevenaannemers en andere derden die door hem worden ingeschakeld, het voorzienne tijdstip waarop zij worden verricht, alsmede de coördinatie daarvan, zodat de opdrachtnemer in zijn aanbieding met deze informatie rekening kan houden. Wijziging van die informatie en/ of de aanbieding geeft de opdrachtnemer recht op bijbetaling en/of termijnverlenging krachtens artikel 10. Uitsluitend de opdrachtgever is verantwoordelijk voor de coördinatie van deze werkzaamheden, voor zover niet anders is overeengekomen.

13. Opdrachtgever dient ervoor te zorgen dat door derden uit te voeren werkzaamheden die niet tot het werk van opdrachtnemer behoren zodanig en zo tijdig worden verricht dat de uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden, het werk, daarvan geen vertraging ondervindt. Ontstaat desondanks toch vertraging dan dient opdrachtgever opdrachtnemer schriftelijk daarvoor zo tijdig mogelijk te informeren.
14. Indien de aanvang en de voortgang van het werk wordt vertraagd door omstandigheden waarvoor opdrachtgever verantwoordelijk is, zoals in lid 13 en in punt 51 is beschreven, dient de daartuit voor opdrachtnemer voortvloeiende schade door opdrachtgever te worden vergoed.
15. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de vertraging en/of kosten die hun oorzaak vinden in de werkzaamheden van nevenaannemers en die niet aan de opdrachtnemer kan worden toegerekend. Schade die door de werkzaamheden van nevenaannemers aan de installatie ontstaat, komt voor rekening van de opdrachtgever
16. De opdrachtgever is verplicht de opdrachtnemer schriftelijk en binnen bekwame tijd te waarschuwen, als hij bekend is geworden of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn met een tekortkoming van de opdrachtnemer.
17. Voor zover dat in het kader van de werkzaamheden relevant is zorgt opdrachtgever dat opdrachtnemer voor de start van de werkzaamheden om niet de beschikking heeft over tekeningen van de ligging van kabels, buizen en leidingen.
18. Opdrachtgever stelt het benodigde materieel beschikbaar. Deze moeten voldoen aan de wettelijke en door de Inspectie SZW gestelde veiligheidsvoorschriften.
19. De opdrachtgever draagt om niet zorg voor het tijdig aanwezig zijn van adequate en veilige hulpwerktuigen voor het horizontaal en verticaal verplaatsen van materieel en materialen vanaf opslagplaats naar de plaats van uitvoering van het werk, evenals voor de geschiktheid van de toegangswegen tot de plaats van het werk.
20. Opdrachtgever zorgt ervoor dat aanvoerwegen dusdanig worden aangelegd en onderhouden dat materiaal te allen tijde in volle ladingen binnen werkafstand van het werk gebracht kunnen worden.
21. Opdrachtgever zorgt ervoor dat de opzet en uitvoering van het werk zodanig is dat daardoor schade aan personen, goederen en milieu zoveel mogelijk wordt beperkt.
22. De opdrachtgever is verplicht de opdrachtnemer schriftelijk en binnen bekwame tijd te waarschuwen, als hij bekend is geworden of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn met een tekortkoming van de opdrachtnemer.
23. De opdrachtgever is aansprakelijk voor de (bodem)verontreiniging(en), milieubelastende stoffen en/of bacteriën die tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden aangetroffen, zoals asbest of legionella. De opdrachtgever kan de opdrachtnemer opdragen om de aangetroffen verontreinigingen, stoffen en/of bacteriën te verwijderen door middel van een wijziging krachtens artikel 12. Ongeacht of de Opdrachtnemer deze opdracht uitvoert, heeft hij recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding krachtens artikel 10.
24. Opdrachtgever stelt gratis ter plaatse voorzieningen beschikbaar voor het inzamelen door opdrachtnemer van vrijgekomen afval, chemisch afval ten gevolge van door opdrachtnemer op verzoek van opdrachtgever uitgevoerde werkzaamheden. De afvoerkosten van afval, chemisch afval , niets uitgezonderd, komen voor rekening van de opdrachtgever, tenzij anders voor de start van de werkzaamheden schriftelijk overeengekomen.
25. Opdrachtgever zorgt voor orde en veiligheid op het werk. Hij zorgt tevens voor de goede staat van de te verwerken materialen en het materieel dat door hem ter beschikking wordt gesteld.
26. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de goederen die hij heeft voorgeschreven of van een voorgeschreven leverancier moeten worden betrokken, alsmede voor hun niet of niet tijdige levering.
27. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor hulpverleners, zoals onderaannemers of leveranciers die hij heeft voorgeschreven. De opdrachtnemer is niet verplicht om deze zelfstandige hulpverleners te contracteren, als de opdrachtgever de contractvoorwaarden van deze hulpverleners niet wenst te accepteren. Als de voorgeschreven hulpverschoven niet, niet tijdig of niet deugdelijk presteert, heeft de opdrachtnemer recht op termijnverlenging en/ of kostenvergoeding krachtens artikel 10.
28. De opdrachtgever is buiten de werktijden van de opdrachtnemer verantwoordelijk voor alle goederen, zoals materialen, werktuigen of gereedschappen die op het werk zijn aangevoerd, ongeacht aan wie deze goederen toebehooren. De opdrachtgever zorgt ervoor dat deze goederen afdoende zijn verzekerd; onder andere tegen diefstal, onklaar maken en/of vernieling.

Artikel 9 – Termijnen

- De opdrachtnemer kan niet eerder gehouden worden om met de uitvoering van zijn werkzaamheden te starten dan nadat alle daarvan door de opdrachtgever te verschaffen noodzakelijke informatie, gegevens, goederen en/of (bewijs van) verzekeringen, tijdig in zijn bezit zijn en hij de overeengekomen termijnbetaling heeft ontvangen. Overschrijding van de daarvoor geldende termijnen geeft de opdrachtnemer recht op bijbetaling en/of termijnverlenging krachtens artikel 10. Hij is bevoegd eerder aan te vangen en/of op te leveren, tenzij in de overeenkomst iets anders is bepaald.
- Tenzij uitdrukkelijk iets anders is overeengekomen zullen de voor de opdrachtnemer toepasselijke termijnen zoveel mogelijk in acht worden genomen. De enkele overschrijding van een genoemde termijn brengt de opdrachtnemer niet in verzuim. Als overschrijding dreigt, zullen opdrachtnemer en opdrachtgever zo spoedig mogelijk in overleg treden

Artikel 10 – Termijnverlenging en/of kostenvergoeding

- In aanvulling op artikel 7:753 lid 1 Burgerlijk Wetboek heeft de opdrachtnemer de mogelijkheid om aanspraak te maken op kostenvergoeding zonder tussenkomst van de rechter.
- Naast het bepaalde in lid 1 en artikel 12 heeft de opdrachtnemer in elk geval recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding als:
 - deze voorwaarden daar uitdrukkelijk in voorzien en onder de voorwaarde dat de verdraging en/of kosten hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de opdrachtnemer kan worden toegerekend, of;
 - deze hun oorzaak vinden in een omstandigheid waarvoor de opdrachtgever verantwoordelijk is en waartegen de opdrachtnemer niet behoefde te waarschuwen gelet op diens in artikel 3 lid 1 genoemde verplichting, of;
 - zich een onvoorzien omstandigheid voordoet van dien aard dat de opdrachtgever naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet mag verwachten dat de overeenkomst ongewijzigd in stand blijft.
- Als de opdrachtnemer van mening is dat hij recht heeft op termijnverlenging en/of kostenvergoeding, deelt hij dat de opdrachtgever schriftelijk en gemotiveerd mee. Daarbij vermeldt hij alle directe en indirecte kosten, alsmede een redelijke opslag voor algemene kosten, winst en risico. Voorts vermeldt hij de gevolgen ten aanzien van de planning.

Artikel 11 – Toetsing, aanvaarding en oplevering

- De opdrachtgever is bevoegd om via controles, beproevingen of testen te toetsen of de werkzaamheden voldoen aan de overeenkomst.
- Toetsing door of namens de opdrachtgever gebeurt voor rekening en risico van de opdrachtgever. De opdrachtnemer zal de opdrachtgever binnen redelijke grenzen hierbij de noodzakelijke medewerking verlenen als een toetsingsplan is overeengekomen en het plan daarin voorziet.
- De opdrachtgever dient bij het uitoefenen van zijn toetsingsbevoegdheid de werkzaamheden zo weinig mogelijk te verstoren. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de verdraging en/of kosten die als gevolg daarvan ontstaan en die niet aan de opdrachtnemer kunnen worden toegerekend. Schade die door de uitoefening van de toetsingsbevoegdheid aan de installatie ontstaat, komt voor rekening van de opdrachtgever
- Zodra de opdrachtnemer schriftelijk te kennen heeft gegeven dat de werkzaamheden gereed zijn voor aanvaarding en de opdrachtgever deze niet binnen de gestelde termijn keurt, worden de werkzaamheden geacht stilziggend te zijn aanvaard.
- Kleine gebreken die vóór een nog volgende betalingstermijn kunnen worden hersteld, mogen geen reden tot weigering van de aanvaarding van de werkzaamheden zijn, mits zij de ingebruikneming van de installatie en/of de werkzaamheden niet in de weg staan.
- Na de (stilziggende) aanvaarding worden de werkzaamheden als opgeleverd beschouwd. De opdrachtnemer is bevoegd de oplevering te verdelen in een aantal deelopleveringen.
- Worden de werkzaamheden door de opdrachtgever (stilziggend) aanvaard, dan wordt als het tijdstip van aanvaarding aangemerkt de dag van de in lid 4 bedoelde kennisgeving.
- Op verzoek van de opdrachtgever kan de aanvaarding van de werkzaamheden ook zonder de kennisgeving krachtens lid 4 plaatsvinden. Hiertoedeelt de opdrachtgever de opdrachtnemer schriftelijk mee de werkzaamheden als aanvaard te beschouwen. De datum van verzending van deze mededeling geldt als het tijdstip van aanvaarding.

- In afwijking van artikel 7:757a Burgerlijk Wetboek is de opdrachtnemer niet verplicht tot afgifte van een opleverdossier, tenzij partijen in de overeenkomst anders hebben bepaald. In dat geval spant de opdrachtnemer zich in om het opleverdossier ten tijde van de kennisgeving als bedoeld in lid 4 aan de opdrachtgever ter hand te stellen.

Artikel 12 – Wijzigingen verrekening van meer- en minderwerk

- De opdrachtgever is bevoegd om wijzigingen in de overeenkomst en de werkzaamheden aan de opdrachtnemer op te dragen.
- De opdrachtnemer is niet verplicht een opgedragen wijziging uit te voeren als de wijziging:
 - niet schriftelijk is opgedragen, of;
 - tot een onaanvaardbare verstoring van de werkzaamheden zou leiden, of;
 - zijn kennis en/of bekwaamheden en/of capaciteiten te boven gaat, of;
 - niet in zijn belang zou zijn, of;
 - als partijen niet tot overeenstemming komen over de financiële gevolgen en de consequenties ten aanzien van de planning.
- Als de opdrachtnemer bereid is de wijziging uit te voeren, dan stuurt hij de opdrachtgever een schriftelijke aanbieding met de volgende gegevens:
 - het saldo, gevormd door alle directe en indirecte kosten, winst en risico, verband houdende met de wijziging, verminderd met de eventuele besparingen als gevolg van de uitvoering van de wijziging, en;
 - de aanpassing van de werkzaamheden, plannings en dergelijke documenten, en;
 - de aanpassing van de termijnstaat of betalingscondities.

- De opdrachtnemer heeft recht op een vergoeding van de kosten verbonden aan de in lid 3 bedoelde aanbieding, ongeacht de vraag of partijen het over die aanbieding eens worden.
- De opdrachtnemer is bevoegd om voorstellen tot wijziging aan de opdrachtgever voor te leggen als hij daartoe aanleiding ziet en voorop gesteld dat de werkzaamheden aan de overeenkomst zullen beantwoorden.
- De opdrachtgever kan de in lid 5 bedoelde voorstellen tot wijziging, als daarvoor een redelijke grond is, weigeren of accepteren. In het laatste geval volgen partijen dit artikel.
- Als in verband met de wijzigingen verdraging ontstaat door een omstandigheid die niet aan de opdrachtnemer kan worden toegerekend, dan heeft de opdrachtnemer recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding krachtens artikel 10.
- Het ontbreken van een schriftelijke opdracht met betrekking tot de wijziging laat de aanspraken van de opdrachtnemer op betaling onverlet
- Verrekening van meer- en minderwerk vindt plaats:
 - In geval van wijzigingen in het bestek, - in het werk of - in de voorwaarden van uitvoering van het werk ;
 - In geval afwijkingen meer dan 15% van de stelpost bedragen en van afwijkingen van meer dan 15% van verrekenbare en/of geschatte hoeveelheden;
 - In de situaties zoals in deze voorwaarden bepaald.

- Verrekening van het meerwerk geschiedt ineens bij het verschijnen van de eindafrekening. Is geen termijnbetaling overeengekomen dan bij voltooiing van het werk.
- Verrekening van het minderwerk geschiedt ineens bij de eindafrekening.
- Indien het totaal van het minderwerk dat van het meerwerk overtreft, heeft de opdrachtnemer recht op deze bedrag gelijk aan 15% van het verschil tussen die totalen.
- Meer- en of minderwerk worden eerst na schriftelijk opdracht door opdrachtgever uitgevoerd.
- Het gemis van een schriftelijke opdracht tot meerwerk laat de aanspraken van opdrachtnemer op verrekening daarvan onverlet.

- Elk van de totalen respectievelijk het saldo van het meer- en of minderwerk als gevolg van bestek wijzigingen, wijzigingen in het bestek, - in het werk of - in de voorwaarden van uitvoering van het werk, mogen niet meer bedragen dan 15% van de aanneemsom
- De opdrachtnemer heeft recht op een vergoeding van de kosten verbonden aan de in lid 3 bedoelde aanbieding, ongeacht de vraag of partijen het over die aanbidding eens worden.
- Als in verband met de wijzigingen verdraging ontstaat door een omstandigheid die niet aan de opdrachtnemer kan worden toegerekend, dan heeft de opdrachtnemer recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding krachtens artikel 10. Het ontbreken van een schriftelijke opdracht met betrekking tot de wijziging laat de aanspraken van de opdrachtnemer op betaling onverlet

Artikel 13 – Kostenverhogende omstandigheden

- Wanneer kostenverhogende omstandigheden ontstaan, dient opdrachtnemer de opdrachtgever daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis te stellen.
- Kostenverhogende omstandigheden die niet te wijten zijn aan opdrachtnemer worden verrekend als meerwerk.

Artikel 14 – Overmacht

- Hieronder worden mede verstaan het niet voldoen door leveranciers van opdrachtnemer aan hun verplichtingen.
- Onder overmacht wordt verstaan: omstandigheden die nakoming van de overeenkomst blijvend of tijdelijk verhinderen en die redelijkerwijs niet aan de opdrachtnemer zijn toe te rekenen
- Onder overmacht wordt verstaan: omstandigheden bedoeld waarmee de opdrachtnemer bij het sluiten van de overeenkomst redelijkerwijs geen rekening behoefde te houden en die hij ook niet kende, en die redelijkerwijs niet aan opdrachtnemer zijn toe te rekenen. Hieronder is mede begrepen: oorlog, oorlogsgevaar, burgeroorlog en oproer, terreur, zwaar noodweer of andere hevige weersomstandigheden, brand en andere storingen, stakingen in andere bedrijven, wilde of georganiseerde stakingen en of werkonderbrekingen in het bedrijf van opdrachtnemer of bij derden, ziekte, een algemeen gebrek aan benodigde grondstoffen, verlies van de te verwerken onderdelen, import- of handelsverboden, niet voorzienbare stagnatie bij toeleveranciers, algemene vervoersproblemen en overheidsmaatregelen.
- Opdrachtnemer heeft ook het recht zich op overmacht te beroepen, indien de omstandigheid die overmacht veroorzaakt intreedt nadat opdrachtnemer zijn verbintenissen had moeten nakomen.
- In geval van overmacht heeft opdrachtnemer het recht om zijn verplichtingen op te schorten. Indien de verhindering van nakoming als gevolg van overmacht langer dan een maand voortduurt, zijn beide partijen bevoegd de overeenkomst te ontbinden, zonder dat er in dat geval een verplichting tot schadevergoeding bestaat.
- Indien opdrachtnemer bij het intreden van de overmacht al gedeeltelijk aan zijn verplichtingen heeft voldaan, is opdrachtnemer gerechtigd tot een eventueel deel van de vastgestelde prijs op grondslag van de reeds verrichte arbeid en gemaakte kosten. Dit geldt niet als dit deel van de overeenkomst geen zelfstandige waarde heeft.
- In geval van overmacht is opdrachtnemer zonder rechterlijke tussenkomst, hetzij de uitvoering van het werk voor ten hoogste zes maanden te schorsen, hetzij het werk in onvoltooid staat te beëindigen, zonder dat hij tot enige schadevergoeding gehouden zal zijn. Alle tot dan toe door opdrachtnemer gemaakt kosten zullen terstond en ten volle opeisbaar zijn en of gerechtigd tot een eventueel deel van de vastgestelde prijs op grondslag van de reeds verrichte arbeid en gemaakte kosten.
- Indien de verhindering van nakoming als gevolg van overmacht langer dan één maand voortduurt, zijn beide partijen bevoegd de overeenkomst te ontbinden, zonder dat er in dat geval een verplichting tot schadevergoeding bestaat.

Artikel 15 – Aansprakelijkheid en verzekering

- Opdrachtgever kan de overeenkomst slechts opzeggen indien opdrachtnemer toerekenbaar tekort schiet in de nakoming van de overeenkomst en nadat opdrachtnemer in gebreke is gesteld en haar een redelijke gelegenheid is geboden tot nakoming van de overeenkomst.
- Worden bepaalde onderdelen van de overeenkomst door derden vervuld, dan is opdrachtnemer voor deze onderdelen en voor het handelen van deze derden niet aansprakelijk, indien en voor zover dit niet onder zijn leiding geschiedt.
- Opdrachtnemer dient ingeval van gebreken waarvoor hij aansprakelijk is door opdrachtgever in de gelegenheid te worden gesteld deze gebreken te herstellen of de uit die gebreken voortvloeiende schade te beperken of op te heffen.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor indirecte schade van opdrachtgever of derden, waaronder gevolgschade, vertragingsschade en/of bedrijfsschade.

- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade die te wijten is aan opzet of grove schuld van haar niet-leidinggevende ondergeschikten.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade als gevolg van overschrijding van de uitvoeringstermijn.
- Opdrachtgever vrijwaart opdrachtnemer van alle succesvolle aanspraken van derden ter zake van door opdrachtnemer verrichte werkzaamheden en/of geleverde zaken waardoor die derde schade mocht hebben geleden, ongeacht door welke oorzaak of op welk tijdstip die schade is geleden.
- Indien de opdrachtnemer voor de betreffende schade is verzekerd, is zijn aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag dat door de verzekeraar in het betreffende geval wordt uitgekeerd aan opdrachtnemer te vermeerderen met het eigen risico.
- Indien opdrachtgever enig aan de overeenkomst verbonden risico heeft verzekerd, is hij gehouden opdrachtnemer van dit risico te vrijwaren.
- Elke vordering tot schadevergoeding van opdrachtgever vervalt, indien de vordering niet binnen één maand nadat de schade of het gebrek is geconstateerd of redelijkerwijs ontdekt had moeten worden, schriftelijk aan opdrachtnemer is kenbaar gemaakt en indien zij niet binnen één jaar na dat tijdstip in rechte aanhangig is gemaakt.
- Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade, onkosten en boetes ontstaan doordat opdrachtnemer is uitgegaan van door opdrachtgever niet tijdig, onjuiste en/of onvolledige verstrekte gegevens. Dit betreft in het bijzonder, maar niet uitsluitend de aanwezigheid en aard van gezondheids- en milieugevaarlijke stoffen.
- Opdrachtgever draagt het risico van schade veroorzaakt door gebreken in materialen en goederen die door hem ter beschikking zijn gesteld, dan wel op zijn verzoek worden gebruikt, tenzij opdrachtnemer zijn waarschuwingplicht in de zin van artikel 7:760 en 7:754 BW heeft geschonden.
- Opdrachtgever draagt het risico voor schade aan alle onderdelen, materialen, goederen of gereedschappen die zich op het werk bevinden.

Artikel 16 – Aansprakelijkheid opdrachtnemer**Vóór de oplevering**

- Opdrachtnemer herstelt voor eigen rekening schade aan het werk, die is ontstaan alvorens het werk is opgeleverd, tenzij deze schade niet door hem is veroorzaakt of het anderszins onredelijk is dat deze schade voor zijn rekening komt, onverminderd het bepaalde in artikel 4.35
- Opdrachtnemer is aansprakelijk voor door de opdrachtgever geleden schade aan personen en andere zaken dan het werk, voor zover deze schade is veroorzaakt door de uitvoering van het werk en het gevolg is van schuld van opdrachtnemer of van door hem ingeschakelde hulppersonen, indien en voor zover deze aansprakelijkheid door zijn verzekering wordt gedekt.
- De beide voorgaande artikelen gelden op overeenkomstige wijze, indien opdrachtnemer werkzaamheden verricht ter vervulling van zijn garantieverplichting ingevolge artikel 18

Na de oplevering

- Na de oplevering is opdrachtnemer niet verder aansprakelijk voor tekortkomingen aan het werk dan tot nakoming van zijn in de artikelen 27 punt 1 t/m 5 omschreven garantieverplichting.
- Opdrachtnemer is slechts aansprakelijk voor de door de opdrachtgever geleden schade als gevolg van de in artikel 27 punt 1 bedoelde gebreken, indien en voor zover deze aansprakelijkheid door zijn verzekering wordt gedekt.

Artikel 17 - Omvang van de schadevergoeding

- Indien opdrachtnemer ingevolge de artikel 27 punt 1 en punt 4 gehouden is de schade van de opdrachtgever te vergoeden dan zal de opdrachtnemer niet meer hoeven te vergoeden dan maximaal tweemaal de aanneemsom.
- Voor ander dan de in de voorgaande artikelen bedoelde schaden die de opdrachtgever mocht lijden, is opdrachtnemer nimmer aansprakelijk.
- De in de voorgaande artikelen opgenomen beperkingen gelden niet, indien de schade het gevolg is van opzet of grove schuld van opdrachtnemer of zijn leidinggevende ondergeschikten.
- Elke aanspraak op vergoeding of herstel van vóór resp. na de oplevering geleden schade vervalt, indien deze aanspraak niet uiterlijk op de dag van de oplevering resp. op de dag waarop de garantieperiode afloopt kenbaar is gemaakt.

omstandigheden niet mogelijk is, zal de opdracht achteraf worden verstrekt op basis van de door de opdrachtnemer werkelijk gemaakte kosten.

10. Na voltooiing van de onderhoudswerkzaamheden verzoekt de opdrachtnemer de opdrachtgever om de opdracht voor voltooid te ondertekenen. Na ondertekening gelden de onderhoudswerkzaamheden als opgeleverd.
11. Als dat uitdrukkelijk is overeengekomen zorgt de opdrachtnemer er voor dat op het terrein of de locatie waar de onderhoudswerkzaamheden worden verricht één exemplaar van de technische informatie aanwezig is, dat deze stukken op alle redelijke tijdstippen kunnen worden geraadpleegd en dat de 'As Built' situatie van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden daarin is verwerkt tegen een in de overeenkomst vastgelegde vergoeding.
12. Als de prestaties, bedrijfszekerheid en onderhoud van de installatie dit eisen of de regels als genoemd in artikel 3 lid 5 dit voorschrijven informeert de opdrachtnemer de opdrachtgever omtrent te nemen maatregelen. De opdrachtgever kan door middel van een wijziging krachtens artikel 12 opdrachtnemer de noodzakelijke constructiewijziging dan wel andere (projectmatige) werkzaamheden separaat opdragen.
13. De opdrachtnemer stelt de opdrachtgever tevoren in kennis van het tijdstip waarop de onderhoudswerkzaamheden zullen worden verricht. Worden de werkzaamheden niet op het afgesproken tijdstip verricht en is dit de opdrachtnemer niet toe te rekenen, dan heeft hij recht op termijnverlenging en/of kostenvergoeding krachtens artikel 10.
14. Als dat uitdrukkelijk is overeengekomen, draagt de opdrachtnemer er zorg voor dat storingen gedurende 24 uur per dag en zeven dagen per week op een bekend gemaakt meldpunt kunnen worden gemeld.
15. Onverminderd het bepaalde in lid 9 zal de opdrachtnemer zich naar vermogen inspannen om spoedeisende storingen na opdracht van de opdrachtgever binnen 24 uur na de melding ervan op te heffen, tenzij een andere termijn is overeengekomen. De overige storingen worden waar mogelijk in de normale werktijden van de opdrachtnemer verholpen.
16. De opdrachtnemer zal de onderhoudswerkzaamheden uitvoeren gedurende de onderhoudsperiode die in de overeenkomst is vastgelegd, bij gebreke waarvan een periode van één jaar geldt.
17. De onderhoudsperiode wordt telkenmale stilzwijgend voor de oorspronkelijke periode verlengd, tenzij een van de partijen de overeenkomst schriftelijk beëindigt met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden voor het einde van de betreffende periode.
18. De door de opdrachtnemer uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden worden verrekend volgens de in de overeenkomst vastgelegde tarieven, eenheidsprijzen of als vaste prijs die jaarlijks worden geïndexeerd volgens de materiaalindef van de RWU '91 en de loonindex van het CBS, tenzij anders is overeengekomen.
19. Betaling van de vergoedingen vindt plaats binnen 14 kalenderdagen na factuurdatum en na ontvangst door opdrachtgever van de betreffende factuur.
20. Bij opzegging van een opdracht tot uitvoering van onderhoudswerkzaamheden dient de opdrachtgever een opzegtermijn van tenminste een maand in acht te nemen.